

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-, OKTATÁSÜGYI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK, A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK ÉS A BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetés: Egy évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyedévre 3 korona.

Kiadótulajdonos: A Magyar Tanítók Otthona Budapest, VIII,
József-körút 8. szám.
Ide küldendők az előfizetések.

Kiadóhivatal: Budapest, VII, Óvoda-utca 22. szám.
Lapreklamációk és hirdetésre vonatkozó közlemények ide
küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ Budapest, VII, Damjanich-utca 34. szám.

Türtőztessük magunkat.

Olyan könnyen megy nálunk a félreértés, a legtisztább szándékból fakadó, legvilágosabb szavaknak elmagyarázása, hogy kénytelenek vagyunk hasonlattal bevezetni, amit mondani akarunk, nehogy mást magyarázzanak ki belőle, mint ami szemünk előtt lebeg.

Azt az igazságot állítjuk ide alapgondolatul, hogy: *a sürgős, általános, nagyfontosságú céloknak élébe kell tennünk a sürgősebb, általánosabb, nagyobb fontosságú célokat.*

Ime a hasonlatunk:

Hogy egy régóta szűkölködő családnak minden tagja a száraz kenyér helyett végre erőt adó, tisztos táplálékhoz jusson, az mindenesetre sürgős, általános és nagyfontosságú érdeke az egész családnak, s ha a családfő hatványozott jövedelmi forrásra bukkan, a családnak ez az érdeke okvetetlenül kielégítést követel. De ha a család életadója, az édesanya, egy hosszú betegséget követő lábadozásban van s teljes életereje csak egy költséges, klimatikus fürdő használatával térhet vissza, akkor a családnak és minden egyes tagjának egyelőre kötelessége tovább szűkölködni a száraz kenyéren, s az új jövedelmet, ha kell, a maga egészében is, az édesanya teljes felépülésére fordítani. Mert ez a sürgősnél sürgősebb, a fontosnál fontosabb.

A magyar közélet a hitnek, a bizalomnak, reménynek egy minden széppel, jóval kecsegtető forrásához jutott. A magyar társadalom (mint egy nagy család) s annak sok-sok rétege, része (mint egy-egy családtag) régtől fogva tengődött a létfenntartás száraz kenyérére, sőt kenyérmorzsáin. (Talán legszűkösebben jutott úgy az anyagi, mint az erkölcsi táplálérből a magyar tanító-osztálynak.) Egy nem is remélt, váratlan fordulat oda juttatta a magyar társadalom egészét, tehát minden részletével együtt, hogy minden jogos igény kielégítését várhatja azoktól a nagyoktól, akik a nemzet sorsának intézését kezükbe vették.

De *szabad-e* a sürgős igények kielégítését *azonnal* várunk?... Nem parancsolja-e valami sürgősebb, fontosabb, általánosabb érdek, hogy a részek, a család-

tagok türtőztessék még egy kicsit magukat, s viseljék még egy kissé keresztjüket — egy mindnyájukra nézve elsőrendű nagy cél eléréséig?...

A magyar haza, a magyar nemzet, mint társadalomunk minden rétegének életadó édesanyja, csak most lépett ki a halálos betegség kór-ágyából.

Azoknak, akik kezébe mindnyájunk sorsának intézése van letéve, nem mindenek előtt és mindenek fölött való kötelessége-e: ennek a lábadozó édesanyának a teljes épségét szerezni vissza?! Mennyi gond, mennyi aggodalom, mennyi körültekintés, mennyi mindenféle érdekel s legkiváltképpen megkövesült hatalmi érdekekkel való számvetés nehezíti azoknak a helyzetét, akiknek kötelességévé vált mindenek előtt és mindenek fölött a lábadozó édesanya útjából eltakarítani minden röget s elvezérelni őt a teljes épségnek, a hiánytalan megerősödésnek ahhoz az állapotához, amelyet valamennyiünknek kell kívánnunk mindnyájunk érdekében!

Nem szenvednénk-e a hazafiúi és erkölcsi kötelességérzet hiányában, ha a nemzeti lábadozás e pillanataiban, óráiban, napjaiban *osztályérdekek kielégítésének kívánalmaival nehezítenők azoknak a helyzetét*, akik a hazát, a nemzetet, az édesanyát épen azért akarják teljesen egészségessé, erőteljessé tenni, hogy az ő erőtől duzzadó kebelén valamennyien megtalálhassuk létfentartásunk biztosítékait?!...

Nektek szól ez a kérdés első sorban és legfőképpen, kedves testvéreim, magyar tanítók. Nektek, akik a rideg semmibevevés időszaikában is tudatok magasztosan, önzetlenül, jutalom, sőt elismerés reménye nélkül is hódolni a hazafiúi és erkölcsi kötelességeknek. Nektek szól első sorban és legfőképpen az a kérelmünk, hogy a nagy átalakulások mai kezdő stádiumában türtőztessük vágyainkat, reményeinket, kívánalmainkat. Jogosak a mi kívánalmaink, »követeléseink.« Jogosabbak, mint *bárkinek* ebben a hazában; mert a magyar tanítóság még a legjogosabb követelményekben is a maga érdekeinek vizsgálatánál az általános nemzeti érdekeket vette zsinórmértékül. De e legjogosabb osztályérdekeknek is el kell némulniok *egyelőre* akkor, amidőn általános, nagy, nemzeti érdekeknek kell megerősödniök, hogy

a *részek* érdekei az általános megerősödésben a maguk kielégítésének forrásaihoz juthassanak. Hazafiúi és erkölcsi kötelességérzetünk egész erejével hirdetjük, hogy a »nagy, nemzeti kormány« — különben is kötött — szándékait, céljait, törekvéseit *nem szabad zavarnunk* idő előtt fellépő osztályérdekek szorgalmazásával.

Szomorúsággal és aggodalommal tölt el az a — szeretnők hinni, hogy *csak* meggondolatlanságból vagy legjobb esetben túlbuzgóságból eredő — tülekedés, amelylyel a »tanítóság«-nak vélnek itt is, ott is »szolgálatot tenni« a tanítóság érdekeinek sürgős és halaszthatatlan hangoztatásával. Az egyik *most, mindjárt* követeli a tanítóság parlamenti képviselőjét; a másik *most, mindjárt* kívánja kieszközölni a tanítóság részére a kedvezményes vasuti utazást; a harmadik *most vagy soha* látja elérkezettnek az időt a tanítói fizetés felemelésére s a nyugdíjügy méltányosabb rendezésére.

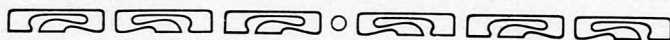
Megfeledezünk egyről: arról, hogy ez a mostani állapot csak egy majdan elkövetkezendő állapotnak az előkészítésére van hivatva; tehát lényeges, gyökeres, végleges törvényalkotási munka tekintetében a mai helyzetnek *csak egy irányban* van kitűzött célja: az általános választói jog megteremtésére nézve. *Ezenkívül minden a jövőnek van fentartva.* Minden önzetlen embernek, csoportnak, rétegnek, karnak, osztálynak, tehát az *most* a kötelessége, hogy a jövőnek ez alapozó mun-

kájában támogassa a vezér-munkásokat. A magyar tanítóságnak *most* minden sérelmet, minden jogos igényt a *közel jövő* számára kell félretennie s minden erejével, hitével, bizalmával arra törekednie, hogy új kultusz-miniszterünknek emberöltőnyi nagy eszméi nemzeti követelményekké formálódjanak az egész magyar néptársadalom közvéleményében.

Ha ez meglesz, ha két év múlva az egész társadalom, az egész nemzet egy szívvel-lélekkel esküszik az *Apponyi Albert* kulturpolitikai törekvéseire: akkor a magyar tanítóságnak *is* — követelmények külön hangoztatása nélkül — hull az ölébe mindaz, amit a magyar tanítóság 50 év óta — *a magyar nemzeti kultúra érdekében* — a maga részére kívánatosnak hirdetett.

Befejezésül ez a kérelmünk kartársainkhoz:

Türtőztessük magunkat! Tanítói követelések — *bármire* vonatkozzanak is azok — nemuljanak *most* el ajkainkon. Tegyük meg mindannyian kötelességünket, mint — *honpolgárok.* A »családtagok« *számvetése* majd csak azután következhetik, amikor az »édesanya« teljes jó egészségben hív bennünket a — saját asztalához.

A mennyiség érzete

A számtan tanításának tökéletesbitésére irányuló törekvés napjainkban mindinkább-inkább felszínre tör. Lassan-

TARCA.

Egy kis jux.

1 csacsi + 1 csacsi = 2 csacsi.
Azaz, hogy kezdjük az elején!
Egy csodaszép nyári reggelen így szólott Gyöngyösi Bella az édesapjához:
— Apa! mondok valamit: Zeke Bandi megkéri a kezemet.
— Mesés! Mikor?
— Még ma, visszavonhatatlanul.
— És te?
— Szeretem és ilyenformán a felesége leszek.
— Persze: visszavonhatatlanul?
— Igen. Végre is ez a rendeltetésem, mint minden leánynak.
— Szép és magasztos rendeltetés; csakhogy nekem is van valami mondani valóm: Zeke Bandihoz nem adlak!
— Apa, tudom, hogy a kíváncsiság nem erény; mégis szeretném tudni az okát?
— Mert Zeke Bandi közönséges ábécés.
— Így én közönséges ábécésné leszek.
— És szimpla tekintetes asszony?
— Amint mondtam: Igen.
— Amint mondtam: Nem.
— Hanem?
— Figyelj! Katapán megkérte a kezemet
— A medve?
— Igen, a medve — és mihelyt itt Torockón megválasztják képviselőnek, hát két kézzel adlak hozzá.

— Csak azért, mert a medve kamarás?, — mert medvés címere, egy halom adóssága és monoklija van?
— Mert így is valami!
— És Bandi?
— Szélkergető bakháns. . . .

Egy pillanatnyi csend következett, mert Bella kifogyott az érvekből. Már pedig, ha egy szerelmes szép leány kifogy az érvekből, akkor vagy sír, vagy ájuldozik, vagy legalább is egy kicsit meg akar halni.

Bella nem sírt, nem ájuldozott és nem akart meghalni; hanem egészen mást cselekedett. — Megdőbönt — és a veranda faragott oszlopához támaszkodva nézte, hogy a kedves papája milyen vérlázító nyugalommal csörömpöl a kávé csupra fenekén.

Számított ellentmondásra, de ilyen magasfokú ellentállásra nem. Ő volt az egyetlen, a becézett gyermek és a torockói nábob (szemérmetlenül gazdag volt az öreg úr) eddigelé még minden kívánságát teljesítette.

Bellának tehát volt oka a megdőbbenésre.

Szerencsére e válságos pillanatban előkerült a mama, — akárcsak a novellákban.

Én nem tudom, miképpen puhították meg az öreg urat, de annyi bizonyos, hogy egy óra múlva beadta a derekát.

(Hej!, mégis csak hejre legény lehetett az a Zeke?)

— Egy feltétel alatt beleegyezem — szolt az öreg úr és úgy beletemetkezett a hírlapjába, hogy csupán a fejébű látszott, — ha a hivatalos gyűrűváltást akkor tartjuk meg, mikor abból a szélkergetőből — valami — lesz.

Bella válasz helyett össze-visszacsókolta az édesapját.

lassan eme tudományág alapvető tanítása is abba az irányba tér, ahol tulajdonképpen keresni lehet azt a leg-rövidebb utat, amelyen át a gyermeket leghamarabb és legkevesebb erőkifejtéssel lehet majd a mennyiségek nagy labirintusába elvezetni.

Mondanom sem kellene talán, hogy a mennyiségtanak ilyen módon való tanításához is a gyermektanulmányozás és az ennek nyomában járó kísérleti pedagógia vezetni majd el a tanítóságot.

Reménylenünk lehet, hogy hova-tovább itt is a helyes útra jutunk, ha kitartóan, lankadatlanul, adataink és tanulmányaink közrebocsátásával egymást támogatva dolgozunk.

Ezt a célt szolgálva, talán nem lesz érdektelen és haszon-nélküli, ha egy keveset elgondolkozunk a fölött: hol is van a számnak, mint mennyiségnek a kezdete, a forrása? Miből indul az ki és mivé fejlődik első stádiumában?

Eme kérdések feszegetése — véleményem szerint — igen fontos, mert a mennyiség eredeti forrásának fel-találása, a forrásról való nyomkövetése éppen úgy útbaigazíthat bennünket a számtan-tanítás módszerét illetőleg, mint a valódi forrásból kiinduló patak, ahogy elvezeti a vándort hosszú útján.

Merem állítani, hogy a számtan-tanítás módszere mind-addig nélkülözni fogja a helyes alapot, míg azon az úton nem haladunk, amely úton a természet adta fejlődés önként hozza létre a mindinkább táguló mennyiségi alap-ismerteket.

Hogy még nem vagyunk ezen az úton, mutatja az, hogy a mennyiség alapismereteit, amelyre a számtan tudását építeni kell, általában nehézkesen, igen nagy

százalékban pedig egyáltalán nem tudjuk elsajátíttatni a gyermekekkel. Míg az írás és olvasás tanítása már rohamos léptekkel halad a könnyedség felé, addig a számtan tanítása alig mozdult ki régi, kanyargós med-réből, ahol pedig — mint mondám — nehézkesen halad.

Igaz, hogy itt-ott egyesek új és újabb módozatokat ajánlanak a számtan alapvető tanítására nézve, de ezek még mindig nem az igaziak, mert ezekben inkább a tanító egyéniségének a kidomborítására nyílik alkalom, nem pedig a gyermek egyéni hajlamainak, alapkvalitá-sainak a kiismerésére, amely nélkül pedig azt a könny-nyedséget, amit a természetes fejlődés és mesterséges fejlesztés között kívánatosnak tartunk, mint kapcsot meg nem találjuk soha.

Mielőtt a felvetett kérdések tulajdonképeni feszegeté-sébe belefognék, legyen szabad egy kevéssé részletesebben foglalkozni a számtantanítás jelenlegi kiindulási pontjával.

Az iskolába lépő gyermek szüleitől gyakran hallha-tunk ilyen hizelgő kifejezéseket: »Milyen okos ez a gyermek, kérem?! Már tud számolni 10-ig, 20-ig, néme-lyik még 100-ig is.«

Ezek a nem ritkán különben is túlzott dicséretetek a gyakorlati pedagógusokat nem tévesztik meg, mert ta-pasztalatból tudják, hogy ezek a számtani ismeretek a gyermek, részéről nem egyebek üres fecsegéseknél s a legtöbbször nélkülözik azt a logikus kapcsolatot, amely a mennyiségismeretek között fennáll, amely nélkül, mint alapra, építeni nem lehet. Egyszóval leszállítják eme dicséretetek a maga értékére s oly értelemben semmi-nek tekintik, amint tulajdonképpen venni kellene, hogy az iskola ott folytassa, ahol a szülői iskola elhagyta.

Egy hónap múlva minden házon Zeke Bandi zászlaja lengett és az egész kerületben ezt a kortesnótát énekeltek:

Csipkerózsa, tulipán,
Nem kell nekünk Katapán;
Fénylő csillag kell nekünk:
Zeke lesz a követünk!

Az öreg úr szörnyen elcsudálkozott ezen a váratlan fordulaton és mivel erős oldala volt beszédét köz-mondásokkal tarkázni, hát hirtelenében ki is kanyarított egyet:

— Akkor mondj hoppot, ha átugrottad az árkot.

Az árok alatt a szép szót, az üres ígéretek, meg azt a szabadalmazott honmentő vesztegetést értette, amivel Katapán készült megdolgozni a kerületet, — azaz megvásárolni a torockói 500 voksot. Komolyan hitte, hogy Zeke át nem ugorja ezt az árkot, mert hát még ugrás közben kitöri majd a nyakát...

Minden szerető szív megnyugtatóására mondhatom, hogy az öreg úr alaposan csalódott, mert a falvak népe oly végtelen szeretettel ragaszkodott Zekéhez, mint a földje rögéhez, meg a bogárhátú apró viskójához, melyet ő mentett meg a számukra azzal, hogy kenyér-hez juttatta őket.

Ez kemény és kitartó küzdelmébe került, melynek története e három pontban foglalható össze röviden: megérteni, előrelátni, cselekedni.

Megértette a megélhetésért folytatott küzdelem és így az elszegényedés okát.

Előrelátta, hogy a kutatásai közben talált parlagon heverő kincsekkel, — milyenek a varrottasok, a cserge-szőnyegek, a fafaragás, a kosárfonás, a csipkeverés, — ha sikerül pártolókat kerítenie, egyszóval a keresletet biztosítania, az elszegényedésnek, valamint a tömeges kivándorlásnak is gátat vethet.

Ezek után cselekedett és a küzdelmet olyan sikeresen vezette, hogy a falvak lakói nemcsak megélték, de évről-évre gyarapodtak is.

E gyarapodás nyomán kelt szeretetre támaszkodott Zeke, Katapán ellenében mikor Bella kívánságára elfogadta a jelöltséget. Nem nagyravágyásból, hanem merő juxból, hogy az öreg Gyöngyösit megleckéztesse, meg — legyünk egészen őszinték, — leginkább azért, mert meg volt győződve, hogy így még közvetlenebbül előmozdíthatja a népe boldogulását.

Zeke győzött. A győztes tiszteletére a választás estéjén lakoma és tánc volt a fürdőépület nagytermében, melyen megjelent a kerület előkelősége s így Gyöngyösiék is.

A gyöngyösi kúria igazán közel feküdt a fürdőépület-hez, de azért a torockói nábob befogatott s a négy pején röpitette a feleségét, meg a leányát a cécóra. (Azt hiszem, az öreg úr a pincébe meg a padlásra is a négyesével járt?)

Mikor már javában ropták a táncot, Gyöngyösi az általános kavarodásban is észrevette, hogy Bella meg Bandi eltűntek. Nem szólt semmit, csak fölszesszpete-lődött és kiment a kertbe. Jól számított, ott jártak a kert holdfényes útján, kart karba öltve, szorosan egy-máshoz simulva.

Az öreg úr, mikor kiindult, iszonyú haragos volt a fiatalok e szégyenletes viselkedése miatt, de mikor meglátta a csacsiskodó szerelmeseket, elpárolgott minden haragja.

Visszament a terembe és előkerítve a feleségét, csak ennyit mondott neki:

— Azt a két csacsit négy hét alatt össze kell adnunk, mert tökéletesen egymásba vannak habarodva...

Dér.

Ez nagyon helyén van így, mert a laikus szülők nem tudhatják, hogy a mennyiség neveinek ismerete vagy a számjegyek másolni tudása nem egyenlő a mennyiségek ismeretével. Minden tanítónak azonban tudnia kell, hogy sem a számnév, sem a számjegy még nem mennyiség. Tapasztalatból állítom, hogy a népiskolába semmivel sem visznek a gyermekek több mennyiségi alapismeretet, mint a siketnémák, akik pedig egyetlen számnevet sem tudnak kimondani.

Ezeket azért említettem fel, mert ilyen ürességek nem képezik a mennyiség forrását.

El kell azonban ismernünk, hogy az iskolába lépő gyermekek a mennyiségek egynémelyikével már épen annyira tisztában vannak, mint mi felnőttek.

Kérdezzük csak meg ott az anyja mellett álló gyermeket, hogy kivel jött? Azonnal megmondja még a legbutábbnak látszó tanyai gyermek is és nincs rá mód, hogy elhitessük vele, hogy ő maga jött.

Ha ezt vizsgáljuk, azonnal meggyőződünk arról, hogy az a gyermek épen úgy tudja, mint mi, hogy ő, meg az anyja, nem egy, hanem ő is, meg az anyja is, egy.

Ne higyjük azonban, hogy az *egy* a mennyiség eredete, forrása.

A tantervek legújabbban is azt kívánják, hogy a számtan tanítása az egyből induljon ki és haladjon tovább egységeként.

Tévedés volna azt hinni, mert a rendeletek egyből kiindulva kívánják a mennyiség tudományát felépíteni, hogy az emberi lélekben élő mennyiség csakugyan az *egynél* kezdődik.

Nem. Az *egy* épen olyan neve valamely mennyiségnek, mint akár az öt, vagy a tíz.

A rendelkezés ama másik részének, hogy egységeként haladjon a számtan tanítása, sem szabad azt tulajdonítani, mintha a természetes fejlődés ilyen irányban haladna. Még csak azt sem ismerhetjük el, hogy az egységeként való haladás útján építhető fel a számtan alapvető ismerete, mert minden mennyiségnek, mint különálló téglának kell élni az emberi lélekben azért, hogy a magas épületben, ha véggel vagy oldalaléllal, vagy lappal álljon is kifelé, felismerhető legyen. Külön álló egység tehát mindenik s így mellékes, hogy az összefűzés honnan indul ki. Én például a hatossal kezdem meg siketnéma tanítványaimmal a számtan tanítását, mert azt leghamarabb ki tudtam velük mondatni. Mégis megtanultak annyi idő alatt számolni, mint az épérzékűek.

Ez a kitérő annak igazolására szolgált, hogy a mennyiség eredete nem az általunk határozott számnévvel jelzett mennyiség, hanem egy másik, amelyet többé-kevésbé figyelmen kívül hagyunk. Egész számtan-tanítási rendszerünkkel nem a forrásból kiinduló patakot követjük, hanem annak lefolyása közben szegődünk hozzá, hogy azontúl mi irányítsuk. Csak természetes, hogy ily módon átvenni az uralmat nehézkes, fáradságos és sok időt igénylő erőlködés.

Keressük hát meg a mennyiség eredeti forrását.

Mindenki tudja, hogy észrevevő eszközül összes funkcióképes érzékszerveinket használjuk.

Ismeretes, hogy érzékszerveink a külvilág ingereivel szemben nem úgy viselkednek, mint például valamely robbanó anyag a tűzzel, hogy ha a legkisebb ér is hozzá, azonnal explodál. Nem.

Érzékszerveink a külvilág ingereinek bizonyos mennyisége iránt érzéketlenek maradnak.

Azt is tudjuk, hogy nemcsak minden egyén reagál különböző érzékszerveivel különböző módon a külvilág ingereire, hanem egy és ugyanazon embernél is más és más feltételek mellett támaszt ingerületet valamely

külvilági ráhatás. Ez a különbözőség az ingert felfogó szervek egyéni sajátosságait bizonyítja ugyan, de minden érzékszervünk megegyezik abban, hogy csak akkor támaszt ingerületet, ha a külinger kellő mennyisége hozzáfért.

Tagadhatatlan tehát, hogy bizonyos inger mennyiségi feltételhez van kötve az ingerület. Ha ez így van, akkor itt kell keresnünk a mennyiségérzet forrását is.

Vizsgáljuk csak egy kissé idegrendszerünknek a külvilági hatással való viszonyát.

Itt a pszichiáterek azt állapították meg, hogy idegrendszerünknek az az alaptermészete van, hogy első működéséhez nagyobb mennyiségű ingerre van szüksége, mintha már ilyen irányban működött. Azt is megállapították, hogy minden érzékszervünknek hatványozott mértékű ingerre van szüksége, hogy újabb ingerület, illetve fokozott ingerület támadjon benne. Például, ha valamely fényt annyira akarunk fokozni, hogy az érzékszervben a már meglévő fényérzetnél nagyobb ingerület jöjjön létre, akkor a fényforrást az ingerülethez viszonyítva hatványozott mértékben kell nagyobbitani.

Mindeme fizikai jelenségek azt mutatják, hogy magában az idegrendszerben van meg az az anyagerő, amelynek fiziológiai jelenségeként támad bennünk a mennyiség érzete.

De lássuk tovább a kutatások eredményét.

Az érzékszervek végkészülékeinek ama sajátosságát, a hogy külvilági ingernek csak bizonyos mennyiségére reagál, a pszichiáterek az inger intenzitásával hozzák összefüggő viszonyba. Itt arra az eredményre jutottak, hogy bizonyos minimális és maximális mennyiségű ingerek között reagál minden érzékszerv. Megállapítottak minden érzékszervre egy mennyiség terjedelmet, amelynek határai között mozog az illető érzék ingerelhetősége.

Lehet-e szebben és jobban bebizonyítani valamit, mint azt, hogy a mennyiség forrásainak eme mennyiségi terjedelemben kell lenni.

Nevezzék ezt a pszichiáterek az ő kutatásuknak megfelelően így-vagy úgy, mi pedagógusok azzal megérthetjük, hogy itt van a mennyiség tudományának a forrása. Itt kezdődik a természetből kifolyó mennyiség-tudás alapja.

Kövessük nyomon, merre indul ez el?

Az érzék-érzetek kiindulási pontja a mozgás. A mozgás közreműködésével támadnak az érzések, ugyancsak a mozgás működésével haladnak tovább is. Az érzetek eme mozgása áterjed a külvilág hatása alól kivett mozgató idegekre is és ezekben az előbb befelé haladó mozgás kifelé irányul. Tudjuk, hogy a mozgató idegek tökéletesebb működését a gyakorlat hozza létre.

Ha minden érzék-érzet áterjed így vagy úgy a mozgató idegekre, akkor a minden érzékszervben benne levő mennyiségérzet is megteszi ezt. És valóban minden irányú izommozgásukban a gyakorlat beleviszi a mennyiségérzetet. Még az állatok is begyakorolnak különböző mennyiségérzetű mozgásokat, amelyek idővel, mint automatikus mennyiségérzetek működnek.

Mutatja az, hogy minden állat tud több-kevesebb erő-kifejtést létrehozni izomműködésében. Tudja azokat változtatni. Még az állati öntudatnál is gyarlóbb szellemi működéssel bíró élőlények is elsajátítanak s elárulnak mozgásukban bizonyos mennyiségi érzetet, mint például az elálatiasodott hülyék, és a magukkal még jól tehetetlen csecsemők.

Volt alkalmam tanulmányozni egy olyan hülyét, aki a táplálékot sem tudta a maga erején magához venni s tulajdonképpen egyebet nem tudott, csak járni. Ez

vigan járt le-fel az udvari háromfokos lépcsőn, de már az emeletre nem ment fel, ha vezették is, felkapta a lábait s vinni kellett.

Én azt hiszem, hogy ez a kapcsolat, mely az érző idegek és a mozgató idegek között fennáll, hozta létre eme gyarló teremtésnél azt az önkéntes cselekedetet, hogy a több lépcső láttára így, a kevesebb láttára pedig amugy cselekedjék.

A magam részéről a mennyiség érzetének tulajdonítom eme szerencsétlen illetén való viselkedését és azt állítom, hogy ebben a gyarló teremtésben is megvolt a több és kevesebb közötti különbségérzet.

Ha most azt vesszük, hogy a legbonyolultabb összetételnek is egyszerű volt a kezdete, akkor el kell fogadnunk azt is, hogy vizsgálatot akkor végezzünk sikeresen, ha olyan egyéneket figyelünk meg, akiknél a sokoldalú összehatás nem komplikálja a kibontakozást. Ezért indultam ki a mennyiség alapforrásának kutatásaként az idegrendszer ilyen gyarló alaptermészetéből.

A mennyiségérzet első stádiumaként a több és kevesebb közötti különbségérzetet nevezem meg, mint oly mennyiséget, amelyre a leggyarlóbb emberi lény is képes.

Még érdekes feszegetni azt is, hogy mikor alakulhat ki az emberben a mennyiségérzet eme első határozott alakja, a több és kevesebb közötti különbségi észrevetés?

Én úgy tapasztaltam, hogy igen korán.

Habár pontosan nem tudom meghatározni a kialakulás idejét, de mégis korainak nevezem azt a következő tapasztalatom alapján.

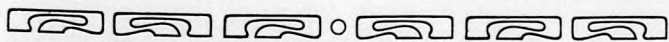
Egy hathónapos csecsemővel játszadoztam, aki fejkötőjének bojtos zsinórját egy kézzel szerette fogni. Tudjuk pedig, hogy ebben a korban még mindent két kézzel fognak a gyermekek akarattalosan. Tudni akartam, vajjon ennek a csecsemőnek az a cselekvése, hogy egy kézzel fogja meg a bojtot, öntudatos működés-e? Úgy mozgattam a bojtot, hogy egy kézzel sehogy sem tudta megfogni, de mivel a bojtot elérni akarta, mindannyiszor két kézzel nyult hozzá, valahányszor így tettem vele.

Ebből én azt következtetem, hogy hat hónapos kora dacára e csecsemőben már ténylegesen élt a több és kevesebb közötti különbségérzet, mert önkéntes cselekedete volt az, hogy amit nem tudott elfogni egy kézzel, ahhoz nyult kettővel. Viszont, mert könnyedén, vagy kellő ügyességgel működött már két kézzel, hát gyakorolta magát az egy kézzel való fogásban.

A mennyiségérzet az értelmes lényeknél gyakorlat útján lassan-lassan tudatossá lesz. Eme tudatos cselekvések hatása alatt kifejlődik a tudatos mennyiség.

Minthogy cikkem fejezetében csak a mennyiség érzéséről ígértem szólni, nem folytatom tovább fejtegetéseimet s nem térek át a tudatos mennyiségekre, amelynek nyomában fakadnak a logikus mennyiségek, hanem, ha a t. szerkesztő úr kívánja, egy másik alkalommal állok elő vele.

Medgyesi János.

Az egészség és az iskola.

(Válasz dr. Szigeti Gusztáv úrnak a »Jó egészség« 4-6-ik számában a fenti cím alatt megjelent cikksorozatára.)

Irta: Schlegel Ferenc.

Cikkiró arra hivatkozik, hogy az V. ker. iskolaszék a múlt év december havi ülésén őt bizta meg, hogy egy fontos eszmét megpendítsen és kimutassa, hogy a

tüdővész terjedésének meggátolásába az iskolát miként lehetne belevonni. Egy miniszteri rendeletet is közöl — mely fölöslegessé teszi a cikkiró egész fáradozását — azonban ezt is, az iskolát is megtámadja.

A zsebkendőről polemizál első sorban s ahol a logika csupán köpöcsészékre reflektál, a köpöcsészék mellett az iskolaorvost is előrántja. Az iskolaorvosi intézményt a külföldre utaztatja, mely ott boldogul és 3—5000 tanuló mellé egy-egy orvost helyez.

Cikkiró kifogásolja, hogy az iskola a hallóképeséget nem tudja megvizsgálni. A dadogást és szembajt is a statisztika szerint tekinti az iskolában és mindezt a tanító válláról levenni kívánja, hogy ezt orvos teljesítse stb.

Az érdeklődő bővebbet a »Jó egészség« 4-ik, 5-ik és 6-ik számában találhat, mely dr. Nagy Albert egyetemes tudor szerkesztése alatt (V. Nagykorona-utca 14.) jelenik meg.

A doktor urak egy része már jó ideje valóságos hadjáratot folytat az iskola és annak egészsége ellen. Indítatva érzem magam, hogy a fenti cím alatt megjelent cikksorozatra egyet-mást válaszoljak, annál is inkább, mert ha azt nem teszem, a közönség szemében az iskola lassankint megbetegszik. Ez oknál fogva első sorban kijelentem, hogy a felnőttek gyógyítására az újabb időben alig vállalkozhat a tanító. Amióta a gyógyítás mesterségét orvosi diplomához köti a törvény, rendkívül veszedelmessé vált az orvosi gyakorlatba való beavatkozás.

Cikkiró úr sok kifogást tesz az ellen, hogy a tanító nem veszi figyelembe a gyermek hallóképességét.

Igaz ugyan, hogy kivételesen megeshetik, hogy rossz hallás miatt a tanulót a tanító megbünteti.

Legtöbb hallás-zavar a gyermeki képzelet követése miatt áll elő; a tanuló saját lelkének képeit követi, miről azonban a tanító szeretetteljes bánásmódja lassanként leszoktatja.

Mindezekhez pedig idő kell, amihez az orvosnak ideje nincsen.

Azonban előfordul az a gyakori tünet, hogy a tanuló hallani *nem akar*. Mit csinálhat ilyen esetben a tanító, s mit az orvos?

Az iskola egészsége érdekében tehát az orvos csak úgy tehet valamit, ha minden osztályhoz külön orvost állítunk.

Miben mulaszt most egyszerre az iskola, holott eddig kötelességét híven teljesítette?

Vagy mulasztottunk eddig is és ekkor felelősségre kell vonni iskolaszéket és tanfelügyelőt, hogy az ellenőrzést nem gyakorolta kellően, vagy nem mulasztottunk és ekkor az iskolára zúdított vádak túlzottak és alaptalanok.

A tanítók hány orrvérzést állítanak el és hány fület javítanak anélkül, hogy erről statisztikát csinálnának.

Mert a neveléshez szív kell, míg a számítás és feljegyzés csak formalitás, ami a lényeknek esik rovására.

A tanítók pedig számítás nélkül nevelnek tisztaságra, egészségre asszimilálnak lassan bár, de biztosan.

Ha azonban cikkiró urat, vagy más doktor urat a statisztika érdekel, ime egy adat:

Egy osztályban 32% volt a fülbaj. A tanító mosatta a tanulók fülének környékét, mikor pedig a helyzet javult, az egész fület is sajátkezüleg megmosta. A tanulók hozzászoktak a tisztasághoz és két év alatt 4%-ra olvadt le a fülbaj.

Így vagyunk más bajoknál is, melyeket a felületes szem nem láthat meg, hanem az iskola egészségét oly »szemüvegen át nézi, amelyent épen a szemére illeszt«.

Ezt az adatot azért soroltam fel, mert cikkiró úr a

többi közt ezt mondja: »A tanító nem tudja megállapítani a hallóképességet«.

A »Jó egészség« 5-ik száma igen érdekesen és tudományosan magyarázza meg a szembajt illetőleg a rövidlátást.

Es mennyire fontos ez a téma orvosra, azt a következő példa mutatja:

Egy grófné gyermekéhez orvost hívatnak. A gyermek torkát fájdtotta, az orvos nagyolátó lévén, felteszi szemüvegét és a gyermek torkába néz. Az orvos »difteritisz«-t állapít meg és e betegség ellen való beoltáshoz előkészületet tesz, midőn váratlan ellenkezés, illetőleg ellenállás jut felszínre, melyet a gyermek nevelőnője fejt ki. A nevelőnő szemüveg nélkül megnézi a gyermek torkát, a gyermeket az orvos kezéből kiragadja. Megmondja, hogy a gyermek torka csak kissé hurutos és a beoltás ellen tiltakozik. A határozott fellépésen a grófné gondolkodóba esik és felülvizsgálhatja a gyermeket. A felülvizsgálás a nevelőnőnek adott igazat.

Ezért igen fontos dolognak tartanám, ha az orvosnövendékeket, midőn orvosi pályára lépnek, előbb megvizsgálnák, a rövidlátót pedig az orvosi pályától visszatartanák.

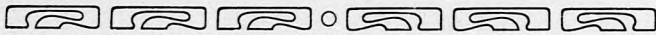
Ami pedig az orvosnak az iskolánál való szerepét illeti, pontokkal könnyen megvilágítható.

1. Nem mulik el hét, hogy orvosi segélyt igénylő gyermeket orvoshoz ne utalnánk.

2. Az apró-cseprő bajoknál — dadogás, fülbajok, stb.-nél — az iskola eddig is eljár, ezután is eljárhat.

3. Lehetetlenség 30—37 osztályt egy orvosnak végigvizsgálnia és az is lehetetlenség, hogy minden osztály mellé egy-egy orvost kinevezzen az iskolafentartó.

Ma már olyan sok nagy ember veszi pártfogásába a tanítóságot, hogy bátran kifejezhetem azon óhajtásomat, hogy az iskolának a tanító legyen az első orvosa!

Kimutatás.

— Magyar Tanítók Otthona „Irodalmi alapja“-nak állásáról az 1906. április hó 6-ig —

Adományok.

	Kor.
Az Óvónők által rendezett hangverseny jövedelme	742'95
Az Otthon által kiadott Erzsébet füzetek jövedelme	570'47
Az Angyalföldi el. iskola által rendezett gyermek-hangverseny jövedelme	53'94
Az Erdőtelki el. leányiskola által rendezett gyermek-hangverseny jövedelme	108'14
Kamatokból	35'22
Rökk Szilárd ünnepélyéből	20'—
Kotsis Jánosnétól márc. 15-iki jelvényekből	10'02
Aréna-úti el. fiúiskola tantestületétől	5'—
Bezerédy-utcai elemi fiúiskola tantestületétől	14'60
Dohány- » » » » »	5'—
Erdőtelki elemi fiúiskola tantestületétől	50'—
Gróf Károlyi-utcai el. isk. tantestületétől	23'—
Iskola-utcai elemi iskola »	5'—
Kada- » » » » »	10'—
Kazinczy-utcai elemi iskola »	20'—
Korona- » » » » »	6'—
Labanc-úti » » » » »	10'—
Lajos-utcai » » » » »	5'—
Mester-utcai » leányiskola »	10'—
Nefelejts-utcai » iskola »	7'—

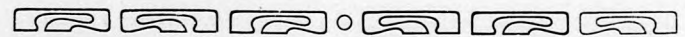
	Kor.
Nyár-utcai elemi iskola tantestületétől	5'—
Rákosmezei elemi iskola »	10'60
Rottenbiller-utcai elemi iskola »	8'—
Rökk Szilárd-utcai elemi iskola »	24'—
Szentendrei-úti » » » » »	10'—
Szentlászló-téri » » » » »	30'—
Tanuló-utcai » » » » »	10'—
Tűzoltó- » » » » »	10'—
Vörösvári-úti » » » » »	5'—
Almásy János adománya	2'—
Arányi Krisztina »	4'—
Ágoston Béla »	2'—
Barcen Lajosné »	2'—
Bató Lujza »	6'—
Csatay Ilona »	1'20
Darányi Ignácné »	2'—
Doroghsági Dénesné gyűjtése	15'50
Ekker Antal adománya	10'—
Dr. Ernyei Ödönné adománya	3'—
Fabián Irma gyűjtése	100'—
Galambos László adománya	4'—
Glóger Antónia »	1'—
Kemény Simon »	1'—
Komáry Erzsébet »	10'—
Kökény Péter »	5'—
Krén József »	5'—
Lippert Lujza »	2'—
Madarász László »	1'—
Mészkö József gyűjtése	14'—
Mohar Géza adománya	2'—
Nagy Augusztina »	3'—
Nikolics Ignácné adománya	2'—
Perényi Márton »	1'—
Pintér Ferencné gyűjtése	10'—
Rakita Árpád adománya	1'—
Réti István id. gyűjtése	22'—
Simon Lajos »	16'—
Sipőcz Béla adománya	1'—
Schönreiter Irén és Anna adománya	2'—
Schilberszky Fanny »	1'—
Tomasek Emma »	2'—
Vajdafy Gusztáv »	2'—
Wippler Vera »	2'—
Összesen	2081'64

Postán érkezett küldemények portójáért kiadás	—72
A Pesti Hazai Első Takarékpénztár	742'95
A M. Tan. Tak. és Hitelszövetkezeténél	1337'97
Összesen	2081'64

MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK PÉNZTÁRA.

Barca Albin
a pénzügyi bizottság elnöke

Augusztinyéné
pénztáros.

A „Budapesti Tanítóttestület“ működése.

A »Budapesti (úgynevezett »hivatalos«) Tanítóttestület« vezetősége a kerületi köröknek az alább következő »tétélek«-et adta ki »megvitatás és határozathozatal céljából«.

Közreadjuk e »tétélek«-et tanügy-történeti kútforrásul a jövő nemzedék számára, hogy lássák utódaink, milyen fontos és nagy kérdésekkel foglalkoztak a XX. század első tizedében a magyar főváros »hivatalos« tanítói.

I. TÉTEL:

Az írástanítás kezdete.

Előadó: *Koncsek Lajos.*

Gyakorlati tapasztalatok bizonyítják, hogy az írás tanításának kezdetén a *palavessző* avagy az *irón* használata nemcsak a tanító munkáját nehezíti meg túlságosan módon, hanem ami ennél is fontosabb, a tanuló gyermek írásbeli képességének kívánatos fejlődésére nézve is szinte leküzdhetetlen akadályul szolgál.

Arról nem kívánunk ez alkalommal szólni, milyen és mennyi nehézséget gördít a nevezett írószerszámok iskolai alkalmazása a tanító működése elé, hogy mennyi bosszúságnak és sikertelen fáradozásnak válik részesevé a tanító ezen íróeszközök kezeltetése közben. Figyelemmel munkálkodó tanítótársaim ezeknek amúgy is tudatában vannak.

Ez alkalommal főképpen azokra a *hátrányos követelményekre* kívánjuk a *figyelmet felhívni, melyek az írás tanításának kezdetén a palavessző, illetőleg az irón használata által a gyermekekre hárulnak.*

Iskoláink legtöbbszörében még máig is a divatját múlt palatábla és palavessző használata járja. Tanítóink nagy része még máig sem tudott felszabadulni a régi iskola-mesterek lomtárából reánk hagyott eme két iskolai kellék használatának nyüge és terhe alól. Különösen u. n. olcsóságát szeretik hangoztatni a más íróeszközök árával szemben s ha imitt-amott belátják is hátrányos tulajdonságait s ha netalán szidják is e miatt, az »El velők!« jelszót senki sem meri ajkára venni, mert hát a megszokottság hatalma sokkal nagyobb manapság ezen a téren, mint a szükségszerű haladásnak és javításnak az érzete.

Pedig már magában az az egy körülmény is, hogy a *fekete tábláról minden átmenet nélkül egyszerre a fehér irkalapon folytatják a gyermekek az I. osztályban az írásgyakorlatokat, elegendő volna arra, hogy a palatáblát az elemi iskolából egyszerűsmindekkorra száműzzük.* A palatáblának kemény anyaga a papírlap puha szövetéhez képest, a palatáblának gyakori és sokszor igen izléstelen módon való letörlése, a palatáblának a legtöbbször igen gyorsan elmosódó s láthatatlanná váló vonalozása, mind-mind e szerszám elvetése mellett bizonyítanak! Ámde a tradíció nem enged!

Azután mit szóljunk a palavesszőről, erről a végig-hosszat egyenletes vastagságú, kemény kópálcikáról, amely ha hosszú, igen könnyen darabokra török, ha pedig rövid, egyáltalán nem használható? Mit szólunk a palavessző meghegyezett végének könnyű és gyors eltompulásáról, mit azokról a hátborzongató csikorgatásokról, melyeket a nehézkessé vált gyermeki kéz vezetése alatt a vessző a tábla lapján előidéz? És mit azokról a találékonyagra valló, de a végzett munka minőségére éppenséggel sem kedvező észleletekről, amidőn a palavesszőjét elveszített, vagy otthon felejtett gyermek éles vasszeggel vési a betűknek csúfolt barázdákat a tábla kemény lapjába, mintha arra törekednék, hogy megörökítse a nyomait az épülő utókor számára is ennek a barbár korszakbeli íróeszköznek?

Miként vélekedjünk a palavesszőnek ama roppant káros hatásáról, melyet a különben könnyed gyermeki kézre annak soha ki nem javítható s helyre nem hozható nehézkessé tétele által gyakorol? Es mi legyen az ítélkezésünk azokról a vagy egyformán vékony, vagy egyformán vastag, hajszál- és árnyékvonalat egyáltalán fel nem tűnő betűalakokról, amelyek a palavessző nyomán a gyermek keze alól kikerülnek?

Ilyen észleletek tudatában joggal vethetjük fel azt a

kérdést: *megmaradhat-e a palatábla és a palavessző továbbra is az elemi iskolai írástanítás szolgálatában? Helyes és célirányos-e a velők való veszdés? Biztosíthatja-e használatuk azt a célt, melyet velők a sikeres továbbfejlesztés szempontjából elérni akarunk?*

Korántsem! El tehát velők! El oda, ahonnan nincs többé feltámadás, vissza az ősi lomtárba!

Úgy látszik, hogy egyes iskolák e tekintetben meg merték már indítani a kezdetleges újítást, amidőn a palatábla és palavessző helyét az írástanítás első fokán az irkának és az irónnak engedték át. Ez a jelenség minden esetre kétségbevonhatatlan jele az öntudatos tanítói munkálkodásnak, mert egy parányi lépéssel előbbre vitte az írástanításnak gyökeres javításra szoruló ügyét.

De csak parányi lépéssel!

Mert gondolkozzunk csak és vonjunk párhuzamot palavessző és irón között!

E két szerszám alkotására nézve csaknem ugyanegy. Amaz eldarabolódik, emez török, mind a kettő csaknem egyformán kopik, tompul. Az írástanítás igazi szolgálatában tehát egyik sem állhat. Az irónnak még az sem lehet számbavehető előnye a palavessző fölött, hogy a gyermeki kezét nem nyügozi le annyira s hogy azt nem teszi oly mértékben nehézkessé, mint a palavessző. És ha az irón vezetés közben nem is okoz kellemetlen csikorgatásokat, nyomát azért mégis igen sokszor megsínyli a vékony és gyöngye papír, mely a szertelen nyomások következtében olyan likacsossá válik alatta, akár a szita.

Mindkettőnek pedig legfőbb hátránya az, hogy *egyhegyűek* lévén, egyrészt az írás szépségét és jellegzetességét képező hajszál- és árnyékvonalakat az irni kezdő gyermek velők létrehozni nem tudja, másrészt pedig szintén egyhegyűségüknél fogva a tanítás kezdő fokán a tanulót olyan hibás kéztartásra (sok esetben hibás testtartásra is!) szoktatják, melyet később a tanítás ama stádiumában, amidőn a gyermek már az egyedül célhoz vezető tollal kezd írni, kijavítani s helyrehozni teljes lehetetlenség.

A gyermek kezdetben a palavesszőt, illetőleg iront akarva-nemakarva görcsösen szorítja gyöngye ujjai közé, úgyannyira, hogy ujjainak ízei a természetestől egészen eltérő hajlásokat mutatnak. A mutató-újj közepső íze tompaszöglet helyett hegyes szöveget képez, első íze pedig a helyett, hogy kifelé hajlana, inkább befelé törekszik. A közepső ujjat e mellett a tenyere felé húzza a gyermek, úgy hogy annak csakis közepső ízével szoríthatja másik két ujjához a palavesszőt. Ezáltal kezének mozgékonyágát és könnyedségét annyira megköti és akadályozza, hogy csakis igen lassú és piszmogó írást tud létrehozni. Bár a lassú írás nem válik éppen hátrányára az írástanításnak, de ebben a lassúságban főképpen olyan nehézkesség mutatkozik, melyet később a gyorsabb tempóban végzendő írásnál leküzdni alig lehet.

A palavesszőnek, illetőleg irónak eme hibás tartása és vezetése lassan-lassan a testtartás elferdülését is maga után vonja. Mert a tanuló a görcsös és erőlködő írásmód következtében a palavessző rövidegénél fogva felső testével önkéntelenül is annyira előrehajlik, hogy orrával szinte a tábla vagy irka felületét érinti s így a közellátóságot is nagymértékben elősegíti.

Az írástanítás kezdő fokán különben is elég gyakran tapasztalhatjuk, hogy a gyermekek jobbkezüket úgy fektetik a padra, hogy a kéz egészen a kis-ujj, illetve a tenyér szélére helyezkedik, mi által a hüvelykujj egészen fölül kerül. És ezt a végtelen hibás kéztartást a palavessző, illetőleg irón használata annál inkább fokozza, mivel a palavessző is, az irón is egyhegyű, merev és minden rugalmasság nélkül való eszköz lévén, a velők

való írást a kéznek helyes vagy helytelen tartása éppen nem akadályozza.

Minthogy az elemi iskolai tanítás első fokán nem lehet megengedni, hogy a tanulók hibás, ferde és káros szokásoknak váljanak rabjaivá s minthogy már ezen a fokon is minden igyekezettel arra kell törekedni, hogy a tanulókkal elsajátíttassuk az egyedül helyes eljárási módokat és megfelelő rendet: *okvetetlenül szükséges, hogy a palavessző és az írón használatát, mint amelyeknek káros és visszafejlesztő hatását az eddigiekben kellőképpen kimutattuk, az elemi iskola I. osztályából már a tanítás kezdetén is, mihamarább végképpen kiküszöböljük s azok helyét a tollal és tintával való írástnak engedjük át.*

Ha volnának közöttünk, akik e radikálisnak látszó újítástól még mindig idegenkednek, azok gondolják meg jól, hogy a célba vett újítás semmiféle áldozatot vagy önmegadást nem követel, az nagyban meg fogja könnyíteni a tanító munkáját s az írástanítás ügyét hatalmas lépéssel fogja előbbrevinni, aminek szüksége mindennél előbbre való.

A tollal és tintával való írásnál pedig szolgáljanak irányításul a következő

tételek:

1. az írást megelőzőleg megfelelő kézgyakorlatok végzendők a levegőben, majd pedig bemártatlan tollal a füzetekben;
2. az írási előgyakorlatok végeztetésére mindenkor nagy gond és figyelem fordítandó;
3. a helyes toll- és testtartásra különösen eleinte nagy gondunk legyen; ennek megszokása legyen az írástanítás kezdetén legfőbb törekvésünk;
4. a rend és tisztaság biztosítása szempontjából törekedjünk arra, hogy a tintatartókba mindig csak annyi tinta kerüljön, amennyi a toll fejének megnedvesítésére elegendő;
5. szoktassuk a tanulókat tolltörő ruhadarabkák használatára;
6. állapítsuk meg testületileg az I. osztályos tanulók által használandó író-tollak minőségét;
7. a használatba veendő írófüzetek papíryanaga sima és rostoktól mentes, alakja pedig inkább keskeny (rövid sorú), mint széles legyen;
8. tiltsuk meg a tanítás ezen fokán az írópapíros használatát, melylyel az írni kezdő gyermek banni amúgy sem tud;
9. eleinte keveset, mindössze két—három sort írasunk csak tintával s azt is csak lassan és kellő figyelemmel;
10. táblai előírásunk mindig helyes és kifogástalan legyen;
11. az ejtett hibákat gondosan javítsuk és javíttassuk ki s a helyes betűalakot a tanuló füzetébe is írjuk elő;
12. tanítsuk meg a gyermeket már az I. osztályban a rendes ütemszerű írásra;
13. az ütemezés e fokon mindig fel!—le! ütemszóra történjék; a körülírt ütemezés teljesen mellőzendő;
14. a jól és tisztán író gyermekekkel szemben a megérdemelt dicséretet mindenkor alkalmazzuk;
15. minden írás az iskolában történjék, az írófüzetek az iskolai év végéig az iskolában őrizendők meg;
16. írásból házi feladatot soha se adjunk.

(Vége köv.)

Pártoljuk a hazai ipart!

Vegyünk magunk és vétessünk tanítványainkkal hazai gyártmányú író- és rajz-eszközöket!

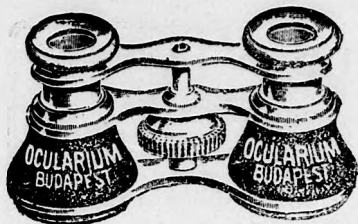
VEGYESEK.

40 éves jubileum. Kiss Béla fővárosi kartársunk, a VII. ker. dohány utcai elemi és ipariskola igazgatója most töltötte be tanítói működésének 40. esztendejét. Ebből az alkalomból az iskola tanítótestülete jubileumot ül az erdemes kartárs tiszteletére. Az ünnepély e hónap 23-án, Béla napján lesz d. e. 10 órakor az iskola tornatermében. Az ünnepeltet üdvözölni fogják: a tanítványok, a tanítótestület, a hatóságok és egyesületek. Este bankett a Magyar Tanítók Otthona nagytermében. A magunk részéről is szívből járulunk mindahhoz a jó kívánsághoz, mely az ünnepélyen elhangzik. Kiss Béla azok közé a kartársak közé tartozik, aki rászolgált mindnyájunk tiszteletére, szeretetére, nagyrabecsülésére.

Új szellem a kultuszminiszteriumban. Apponyi Albert gróf közoktatási miniszter e hónap 18-án fogadta a kultuszminiszterium tisztviselőinek tisztelését. A válaszból, melyet Molnár Viktor államtitkár üdvözlő szavaira a miniszter adott, ide igtatjuk a következőket: »A kormány szívében hordja az ő munkatársainak, az állam hivatalnokainak sorsát. Föl akarja szabadítani lelküket mindentől, ami a kötelességteljesítésnek alapját, az önértelmet sértheti. Önök velem együtt az országnak, a nemzetnek szolgálói, senki máséi. Gondolkozásuknak szabadságát politikai és egyéni téren érinthetetlen szentélynek tekintjük mindnyájan, csak egy érdemet ismerünk, a kötelességteljesítést és csak egy bűnt, a kötelességnek elmulasztását. Ezzel, tisztelt uraim, fölkérem önöket, hogy felszabadult és fölemelt lélekkel folytassák azt a dicső munkát, amelynél önök eddig is buzgón működtek közre. Mindnyájunknak jutalma az lesz, hogy részünk lesz a nemzetnek elismerésében és ami még ennél több, saját lelkiismeretünk amaz ítéletében, hogy buzgón, odaadóan, legjobb tudásunk szerint szolgáltuk a hazának és a nemzet fejlődésének szent ügyét.« Ezekhez a szavakhoz nem kell kommentár. Csak végtelen örömünknek adnatunk kifejezést a fölött, hogy ilyen szellem költözött be abba a palotába, ahol épen az ilyen szellemmel sehogy sem tudtak eddig kibékülni. — Ezzel kapcsolatban említjük fel, hogy az új kultuszminisztert kineveztetése alkalmával a Magyar Tanítók Otthona elnöksége is üdvözölte távirati úton.

Kézimunkatanítónők ügye. Tudvalevő dolog, hogy a székesfőváros elemi iskola kézimunkatanítónői a múlt hó folyamán testületileg jelentek meg dr. Bárczy István tanácsnoknál s arra kérték, segítse megoldásra jutni amaz óhajukat, hogy akkor is húzhasák a nekik most kijáró évi 600 és 48 koronát, ha már szolgálni nem tudnak. Csak 30-an vannak már mindössze s ezeknek körülbelül fele egészen a munkaképtelenség és kétségbeesés küszöbére jutott már. Csak azok a vigasztaló és jóságos szavak adnak neki erőt az évi munkájuk elviseléséhez, amelyekkel B. I. tanácsnok öntött beléjük reményt a jövőjük iránt. Hogy a vigasztalás és a reménynek megadása komoly és igaz volt, bizonyítja az a határozat, amelyet a Budapest székesfőváros tanácsának március 29-én tartott ülésében hoztak e kérdéses ügyben s amely így hangzik: »A kérés figyelemreméltó okaira való tekintettel a tanács hajlandó esetről-esetre a törvényhatósági bizottság közgyűléséhez pártoló előterjesztést tenni az iránt, hogy azok az elemi iskolai kézimunkatanítónők, kik koruknál fogva vagy betegség miatt a további szolgálattól való fölmentésüket kérik, eddigi évi 600 korona fizetésüknek és évi 48 korona drágasági pótlékuknak kegydíjkép való megtartásával vonulhassanak nyugalmába.« A kézimunkatanítónők mindegyike nagy megkönnyebbülést érezhet a hirre, hogy a székesfőváros tanácsa meghallgatta és íme teljesíti is az ő lelküknek kérését. D—né.

A Budapesti Szünidei Gyermektelep-Egyesület április hó 22-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor a VI. ker. kaszinó helyiségeiben (Andrássy-út 39. sz.) tartja XXII. rendes évi közgyűlését, a melynek tárgyai: 1. A választmány jelentése. 2. A pénztáros és számvizsgáló bizottság jelentése, valamint ezek alapján a tisztikartól kért felmentés megadása iránti határozathozatal. 3. Határozat a lefolyt évben befolyt alapok beiktatása iránt. 4. A jövő évi költségvetés előirányzása s a titkári tiszteletdíj megállapítása. 5. A tagok által netalán tett indítványok tárgyalása. 6. Tisztújítás. A választmányból kilépő 35 tag helyébe 35 újnak megválasztása. Három számvizsgáló kiküldése. A közgyűlést megelőzőleg fél órával választmányi ülés lesz.

OCULARIUM

Telefon
86-28

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 15, FÉLEMELET.

Megfelelő szemüvegek **ingyenes** orvosi rendelése, naponta 9-től 7-ig Márkus dr. úr vezetése alatt. — Szemüvegek és orrcsüptetők 3 koronától feljebb.

A legjobb kalapok és úri divatcikkek

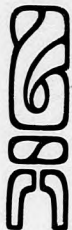
finom kivitelben és jutányos árakban

LUKÁCS ARNOLD

céget ajánlják

Budapesten, Kecskeméti-utca 7. sz.

Angol kemény-kalap 5 koronától. Legjobb puha-kalap 4 koronától. A cég különlegessége: Teljes úri kelengyék 75 koronától kezdve. Tanítók és tanároknak 10% engedmény, havi részletfizetésre is.

Stiller Ignác

kárpitos-mester és bútorkereskedő.

Ajánlja a legjobb és legolcsóbb saját készítményű asztalos- és kárpitos-bútorokat.

Budapest, VII., Garay-u. 44.

Tanítók és tanárok árkedvezményben részesülnek.

Megjelent és forgalomba került HAMMOND-IRÓGÉP

TELEFON 92-52

a világhírű amerikai

1906. évi legújabb modellje.

TELEFON 92-52

Az általános vélemény szerint: „A XX. század technikai csodája!” Érdeklődőknek készséggel mutatjuk be a gépet és szívesen szolgálunk ismeretével. Kapható kizárólag **Faragó Testvéreknél** Budapest V. Arany-János-utca 8. sz. Tanintézetek külön engedményben részesülnek.

Hábel Mátyás

Kitüntette a Ferenc József koronázási jubileumi ösztöndíjjal 1898-ban.

Géza

Kitüntette arany okmánnyal az 1905-ik évi budapesti kiállításon.

üvegtechnikai intézete

a kir. tudományegyetem stb. szállítója

Budapest, Amazon-utca 13. sz.

(szemben az állatorvosi főiskolával).

KÉSZÍT ÉS SZÁLLÍT: mindennemű kémiai és fizikai taneszközöket előadási és búvárkodási célokra,

teljes laboratóriumok berendezését, népiskolai alapfelszereléseket, vegyszereket.

○○○

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

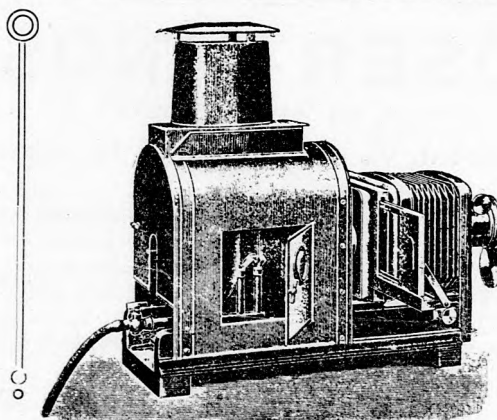
Marx és Mérei

tudományos műszerek gyára

Budapest, VI. ker., Aradi-utca 60. szám.

Telefon 21-06.

Telefon 21-06.

Gyártanak mindennemű FIZIKAI, KÉMIAI és GEOMETRIAI ESZKÖZÖKET. Teljes népiskolai, fizikai és kémiai felszerelések. Vetítógépek 150 koronától 3000 koronáig.

Árjegyzékek és költségvetések díjtalanul és bérmentve.

Díszoklevél új ipar meghonosításáért és versenyképességéért.

Legtökéletesebb gyermekápoló-szerek a **VÖRÖS KERESZT**

BABY

Crème { 1 tégely 1 kor. 40 fillér.
1 tubus — kor. 70 fillér.
Hintőpor 1 doboz — kor. 70 fillér.
Szappan 1 darab — kor. 70 fillér.

VÖRÖS KERESZT GYÓGYSZERTÁR BUDAPESTEN, VI., ANDRÁSSY-ÚT 84.
KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN.

„CONTRATUSSIN BAYER“

biztos hatású szer számarhurut, gégefő és
bronchial-catarrhus ellen.
Egy palaack 1 kor. 40 fillér. 2 korona beküldése
után bérmentve küldi az egyedüli készítő

Népnevelők Könyvtára.

A »Magyar Tanítók Otthoná«-nak tulajdona.

Szerkeszti: PERES SÁNDOR.

A »Népnevelők Könyvtára«-ban eddig megjelent:

Füzet	Korona
1. Komáromy L. Fáy András mint paedagogus	1
2. Schön J. A szocializmus ismertetése	1
3. Somogyi G. Nagy-Britannia közoktatásügye	1
4. Kőrösi H. Paedagogiai Kalauz	1
5. Pacséri K. dr. Quintilianus és Plutarchos	1
6. Peres S. A beszéd- és értelemgyakorlatokról	1
7-9. Pethes J. Gyermekpsychologia	3
10. Mosdóssy I. Félszegségek a nevelésben	1
11. Ribot-Dáni. Az emlékezet betegségei	1
12. Geócze S. Az akarat nevelése	1
11-14. Krausz S. Herbart-Rein didaktikája	2
15-16. Ember J. Apró emberek tudománya	2
17. Scossa D. Tanulmányútam	1
18. Gönczi F. A gazdasági ismétlő iskolák	1
19. Péterffy S. Francke Agost	1
20-21. Stepanko A. Vezérkönyv a testgyakorlathoz	2
22-23. Dreisziger F. A népiskolai történet-tanítás mód- szeréről	2
24. Mosdóssy I. Esemény a népiskolában	1
25. Somogyi B. A francia népoktatás jelene	1
26. Dóri S. Zs. Tanulmányok a paedagogiai lélektan köréből	1
27. Kiss Áron dr. Losontzi István életrajza	1
28. Köveskúti J. Az énektanítás módszere	1

KAPHATÓK:

LAMPEL RÓBERT KÖNYVKESZKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál

Budapest, Andrásy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

RÖSER JÁNOS

nyilvános tan- és nevelő-intézete

Budapest, VI. ker., Aradi-utca 10. szám.

Ezen intézet alapított 1853 ban. Eddigi tanulók száma 17389. Magában foglalja: **a nevelő-internátust**, melyben vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek; **a felső kereskedelmi iskolát**, melynek záró-bizonyítványai az **egyévi katonai szolgáltra** jogosítanak; **a polgári iskolát**, mely egyenjogú és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató

Röser János Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Kapható minden papir- és iskolaszert-kereskedésben.
Árjegyzékkel kívánatra szívesen szolgál
MOIRET F. ÖDÖN Budapest, V., Váci-út 74.

FIGYELEM!

Kiss Ernő és Társa

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 17.

Különlegességi üzlet:

Slőjd szerszám és fölszerelések és fába-
égetési kellékekben.

Fafaragászati, szobrász, mintázó és lomb-
fürészeti szerszámok és különlegességek.

Asztalos, esztergályos, könyvkötő, lakatos,
bognár, kádár, stb. szerszámok.

Butorvasalás és veretek. Épületvasalások.
Háztartási cikkek. Korcsolyák.

E lapra való hivatkozással tessék árjegyzéket kérni.

Hektograf-, bélyegzőfesték-,
levélzárjegy-, kaucsuk- és
fémbélyegző-gyár, véső-mű-
intézet, számozógép-műhely,
kő- és könyvnyomda.

TINTNER J. E.

VEGYÉSZ
MÉRNÖK

a felséges kir. család több tagjának, úgyszint a legmagasabb bel- és kül-
földi hatóságok, előljáróságok, intézetek stb. szállítója

BUDAPEST IV, KIGYÓ-TÉR 5. SZÁM.

KIADJA
A „MAGYAR
TANÍTÓK
OTTHONA“

Megjelenik minden
szombaton

Egy szám ára 4 fillér (2 krajcár)

KIADÓHIVATAL
BUDAPEST,
VII., ROTTEN-
BILLER-UTCA
37/5. SZÁM

Előfizetés: Egész évre 3— korona
Fél évre 1.50 korona

Szerkesztő: BURSICS ERNŐ.

A legigazibb gyermeklap a nép
gyermekai számára. Értékes és olcsó.

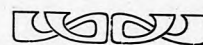
Ára számonkint
2 kr. (4 fillér).

Minden papirkereskedésben, trafik-
ban és más üzletben is kapható a fő-
városban és az országban mindenütt.

Mutatványszámmal

a múlt év szeptember óta megjelent
összes számokból is szolgálhatunk.

Megrendelések a kiadóhivatal
címére intézendők.

A MESE UJSÁG-ot a székesfőváros tanácsa 227657/905. VII. számú végzéssel úgy ajánlotta, hogy
a tanítók a gyermekek között tőlük telhetőleg terjesszék.

AZ

Testi és lelki
élete,
egyéni és faji
sajátságai.

EMBER

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK
második kötete megjelent! * *

470 szöveggéppel és 39 műmelléklettel.

AZ EMBER című mű tartalma:

Bevezető ... Irta Lenhossék Mihály.
Az ember származása és helye a természetben.
Irta Gorka Sándor.
Az emberi test szerkezete és működése.
Irta Pekár Mihály.
A szellemi munka természete. Irta Ranschburg Pál.
Az ember faji sajátságai. ... Irta Semayer Vilibald.
Betegség és egészség. Védekezés a betegségek ellen.
Hogyan éljünk. ... Irta Da'mady Zoltán.
A lelki életről. ... Irta Alexander Bernát.
A lelki élet abnormitásai. ... Irta Ranschburg Pál.

Ára díszkötésben 24 korona.

Megrendelhető minden könyvkereskedésben.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

további kötetei félévi időközökben jelennek meg.

A Műveltség Könyvtárának részletes prospektusát kívánatra
szívesen küldi az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai részvény-
társulat könyvkiadó-osztálya Budapest, VII., Kerepesi-út 54.

SZERKESZTIK
ALEXANDER BERNÁT
ÉS LENHOSSÉK MIHÁLY

KIADJA
AZ „ATHENAEUM“
IRODALMI ÉS NYOMDAI
R. TÁRSULAT

